

Bilaterálna ekonomická diplomacia

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (MZVaEZ SR) a sieť zastupiteľských úradov SR v zahraničí (ZÚ SR) v roku 2014 zamerali aktivity v oblasti ekonomickej diplomacie na plnenie cieľov Stratégie vonkajších ekonomických vzťahov na obdobie 2014 - 2020, ktorú vláda Slovenskej republiky schválila na svojom rokovaní 12. marca 2014 a cieľov, úloh stanovených v koncepcionom materiáli rezortu diplomacie: „Zameranie ekonomickej diplomacie v oblasti bilaterálnych vzťahov do roku 2016“, schválenom Radou vlády SR na podporu exportu a investícií SR 20. augusta 2014. Pri smerovaní aktivít v oblasti vedy, techniky a inovácií zohľadnili Stratégiu výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR (RIS3 SK), schválenú vládou Slovenskej republiky 13. novembra 2013.

Na koordináciu aktivít štátnych a neštátnych aktérov medzinárodnej ekonomickej spolupráce využili koordinačné mechanizmy vytvorené zo zástupcov štátnej správy a podnikateľského sektoru v rámci Rady vlády SR na podporu exportu a investícií SR a Rady pre strategické riadenie, koordináciu a kontrolu činnosti SARIO.

V uplynulom roku boli všetky ZÚ SR vybavené celosvetovou databázou firiem Dun & Bradstreet, ktorú využívajú pri vyhľadávaní zahraničných partnerov pre slovenské firmy. Za ostatné dva roky sa podarilo výrazne zlepšiť prenos ekonomických a obchodných informácií zo ZÚ SR podnikateľskej verejnosti.

V roku 2014 bol na základe dialógu s podnikateľskou sférou rozšírený **katalóg základných služieb pre podnikateľskú verejnosť v oblasti ekonomickej diplomacie**, v súlade s ktorým poskytuje MZVaEZ SR v rámci svojich odborných útvarov alebo prostredníctvom siete diplomatických misií v zahraničí základné služby pre podnikateľskú verejnosť bezodplatne. Katalóg základných služieb bol okrem webového portálu Podnikajme v zahraničí na webovom sídle MZVaEZ SR zverejnený aj na webových sídlach MH SR, SARIO, SOPK a na ústrednom portáli verejnej správy (www.slovensko.sk).

Zastupiteľské úrady Slovenskej republiky v zahraničí v roku 2014:

- **vybavili 3 332 dopytov** slovenských a zahraničných podnikateľských subjektov na dovoz/vývoz tovaru a služieb a **1 254 ponúk** slovenských podnikateľských subjektov na vývoz do zahraničia. Dopyty a ponuky boli spracované buď priamo, alebo prostredníctvom informačných portálov Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu, Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory a odboru podnikateľského centra MZVaEZ SR (293 dopytov);
- **sprostredkovali informácie o vypísaní 237 verejných obstarávaní** v krajinách akreditácie alebo priakreditácie. MZVaEZ SR aktualizovalo na svojom webovom sídle manuál o obstarávaní medzinárodných organizácií a národných systémov obstarávania tretích krajín a o rozvojových projektoch medzinárodných inštitúcií a aktívne informovalo podnikateľov o týchto možnostiach;
- **realizovali 530 prezentačných podujatí** v krajinách akreditácie a priakreditácie a to buď vlastných prezentačných podujatí alebo podujatí spojených s účasťou slovenských podnikateľských subjektov na výstavách a veľtrhoch v zahraničí;

- **zabezpečili 193 podnikateľských misií** alebo podnikateľských fór priamo, alebo v súčinnosti s SOPK a/alebo SARIO;
- **iniciovali 289 nových projektov** ekonomickej diplomacie, t.j. investičných projektov, exportných projektov, vedecko-výskumných a vzdelávacích projektov, projektov v oblasti cestovného ruchu, zdravotníctva a pod., ktoré ZÚ SR iniciovali priamo alebo boli zapojené do ich realizácie. V tzv. zásobníku projektov je aktuálne evidovaných celkom 451 projektov.

Prehľad aktivít ZÚ SR v zahraničí v oblasti bilaterálnej ekonomickej diplomacie je uvedený v prílohe č.2. Podujatia, organizované prostredníctvom MZVaEZ SR a siete ZÚ SR možno rozčleniť podľa cieľa ich zamerania nasledovne:

1. Aktivity zamerané na plnenie obchodno-politických cieľov medzinárodnej ekonomickej spolupráce podľa teritórií:

a) Teritória Európskeho hospodárskeho priestoru (EÚ28, Švajčiarsko, Island, Nórsko, Lichtenštajnsko)

Na teritória Európskeho hospodárskeho priestoru, ktoré patria ku prioritám slovenských firiem, bola v roku 2014 zameraná až tretina podujatí. Osobitnú pozornosť venovalo MZVaEZ SR a sieť ZÚ SR podpore malých a stredných podnikov, ktoré sa zúčastnili podnikateľských misií, fór, organizovaných samostatne alebo ako súčasť zahraničných ciest ústavných činiteľov SR a oficiálnych účastí SR na špecializovaných zahraničných veľtrhoch.

Slovenská diplomacia spolupracovala s MH SR pri realizácii celkom 13 oficiálnych účastí SR na výstavách a veľtrhoch v zahraničí, z toho v krajinách EÚ bolo podporených 5 podujatí (Česká republika, Nemecko, Francúzsko).

Slovenské podnikateľské subjekty z radov malých a stredných firiem mali možnosť využiť aj konzultačné dni ekonomických diplomatov s podnikateľmi (napr. konzultácie ZÚ SR Praha v RK SOPK Žilina). Pri organizovaní niektorých podnikateľských fór organizátori uplatnili formát regionálnej spolupráce V4 (hospodárske fórum Chorvátska a krajín V4, konferencia krajín V4 v oblasti cestovného ruchu, exportné fórum krajín V4+Rakúska).

Na podporu zapojenia slovenských firiem do verejného obstarávania medzinárodných organizácií zorganizovalo MZVaEZ SR – SM Viedeň v súčinnosti s MH SR a SARIO seminár v sídle UNIDO zastúpenia vo Viedni, workshop k zapojeniu podnikateľských subjektov do tendrov NATO a predkvalifikačné stretnutie podnikateľov SR s obstarávacími agentúrami vybraných organizácií OSN: UNICEF, UNDP, UNIDO, UNOPS.

V spolupráci s agentúrou SBA a Medzinárodným vyšehradským fondom MZVaEZ SR usporiadalo jednodňovú pracovnú konferenciu o podnikaní a jeho podpore na úrovni malých a stredných podnikov (19. 11. 2014) vo formáte V4 + Japonsko, Gruzínsko, Macedónsko a Albánsko.

Významným podujatím v roku 2014 bolo Slovensko-rakúske ekonomické fórum, ktoré za účasti 9 jednotlivých zodpovedných ministrov oboch krajín prerokovalo konkrétne projekty spolupráce ako dopravné infraštruktúrne projekty, prenos bohatých skúseností úspešného rakúskeho duálneho vzdelávacieho systému projektom Young Stars ako príspevku

k riešeniu naliehavého problému nezamestnanosti mladých ako aj projekty cezhraničnej a regionálnej spolupráce.

b) Teritória v blízkom susedstve EÚ (Balkán, SNŠ, východné susedstvo – Moldavská republika, Gruzínsko, Ukrajina, Bielorusko, Arménsko, Azerbajdžan, južné susedstvo – Maroko, Alžírsko, Tunis, Líbya, Egypt, Izrael, Jordánsko, Palestínske územie, Libanon, Sýria)

MZVaEZ SR aktívne podporovalo podpis Asociačných dohôd EÚ s Ukrajinou, Moldavskom a Gruzínskom spoločne s Dohodami o rozšírenej a prehĺbenej zóne o voľnom obchode (DCFTA), ktoré vytvárajú priestor na rozvoj hospodárskej spolupráce.

Významným podujatím v rámci Balkánu v roku 2014 bola návšteva ministra hospodárstva Čiernej Hory v SR v marci 2014, spojená s podpisom bilaterálnej dohody o ekonomickej spolupráci a kooperačnými rokovaniaми so slovenskými firmami. MZVaEZ a MH SR spoločne využívali mechanizmus zmiešaných medzivládnych a medzirezortných komisií pre hospodársku spoluprácu, ktoré sa uskutočnili na podporu obchodných a investičných projektov so Srbskou republikou a s Bosnou a Hercegovinou. V rámci plnenia záverov medzivládnych komisií sa uskutočnili rokovania na najvyššej štátnej úrovni v Bielorusku. Tieto podujatia boli sprevádzané podnikateľskými fórami.

V rámci východného susedstva bolo v súčinnosti s MH SR zorganizované slovensko-moldavské podnikateľské fórum o energetike. V rámci prehĺbenia bilaterálnych vzťahov v oblasti obchodu, investícií a výmeny skúseností s Moldavskom bolo podpísané Memorandum o spolupráci v oblasti ekonomickej diplomacie na úrovni rezortov zahraničných vecí.

Zintenzívnila sa ekonomická spolupráca s Bieloruskom. MH SR a SARIO v spolupráci so ZÚ SR v Minsku uskutočnili slovensko-bieloruské podnikateľské fórum. Podnikateľské fórum s účasťou slovenských podnikateľských subjektov zorganizovalo aj ZÚ Tbilisi.

Snahy rozšíriť obchodnú spoluprácu s Ruskom a Ukrajinou zásadne ovplyvnila a oslabila nestabilná situácia na Ukrajine a recipročné sankčné opatrenia medzi EÚ a Ruskom. Vzhľadom na dôsledky krízy na Ukrajine boli v roku 2014 odložené zasadnutia medzivládnych komisií pre hospodársku spoluprácu s Ruskom a Ukrajinou. 20. 06. 2014 sa pod záštitou PPV a MiZVaEZ SR uskutočnilo spoločné zasadnutie podnikateľských rád SR a RF v Bratislave. Podujatia sa zúčastnilo takmer dvesto zástupcov štátneho a súkromného sektora, pričom Rusko reprezentovali zástupcovia Kalužskej, Kirovskej, Voronežskej a Permskej oblasti. Počas podujatia boli podpísané 4 memorandá o spolupráci a príprave spoločných projektov medzi slovenskými a ruskými spoločnosťami.

Napriek nepriaznivým okolnostiam sa MZVaEZ SR usilovalo o prienik slovenských podnikateľských subjektov na tieto trhy prostredníctvom spoluorganizovania burzy kontaktov slovenských a ruských podnikateľských subjektov v Moskve, slovensko-ruského podnikateľského fóra a informačného seminára pre slovenských podnikateľov o Euroázijskej hospodárskej únii v decembri 2014.

V spolupráci s prešovskou regionálnou kanceláriou SOPK usporiadalo MZVaEZ SR 24.11.2014 odborný seminár pre regionálnych podnikateľov na tému „Možnosti rozvoja hospodárskej spolupráce medzi SR a Ukrajinou“. Jeho cieľom bolo oboznámiť podnikateľské

subjekty s aktuálnym stavom hospodárskej spolupráce medzi SR a Ukrajinou a prezentovanie možností spolupráce v budúcom období, najmä s dôrazom na zakarpatskú časť Ukrajiny. Podujatia sa zúčastnili aj predstavitelia ukrajinských inštitúcií Zakarpatskej oblasti zaoberajúcimi sa zahranično-obchodnými vzťahmi (sekcia zahranično-obchodných vzťahov a investícií Zakarpatskej štátnej administrácie, Ukrajinský zväz priemyselníkov a podnikateľov), ktorí prezentovali ekonomický potenciál Zakarpatskej oblasti.

Okrem toho sa slovenské firmy zúčastnili dvoch medzinárodných veľtrhov v RF v spoločných stánkoch MH SR v rámci oficiálnych účastí SR a jedného veľtrhu v Bielorusku; príprava oficiálnych účastí prebiehala v súčinnosti s príslušnými ZÚ SR.

Pokiaľ ide o krajiny južného susedstva, zástupcovia MZVaEZ SR uskutočnili rokovania o posilnení možností slovenského exportu do Egypta a prerokovali možnosti zapojenia slovenských firiem do projektov Únie pre Stredomorie. S Izraelom, ktorý je pre slovenskú stranu osobitne významný v oblasti inovačnej spolupráce, MZVaEZ SR realizovalo vlastný program medzinárodnej komunikácie podnikateľskej komunity v inováciách - program Hangout Innovators Connect.

c) Teritória potenciálnych obchodných príležitostí - ostatné teritória

Z teritórií potenciálnych obchodných príležitostí významnou bola návšteva prezidenta SR v USA, zameraná na podporu medzinárodnej spolupráce v oblasti inovácií a podporu start-upov.

So záujmom o rozšírenie odbytových možností slovenských tovarov na mimoeurópske trhy bolo organizovaných niekoľko zahraničných ciest vedenia ministerstva s účasťou menších podnikateľských delegácií, orientovaných na podporu ich podnikateľských zámerov v cieľových krajinách, napr. v Spojených arabských emirátoch (civilné letectvo a obranný priemysel), či Singapore (inovatívne podniky), Vietname (jadrová energetika). Návštevy v Egypte, Pakistane a v Singapore, Vietname a Mjanmarsku predstavili možnosti slovenského hospodárstva vo vybraných sektoroch.

Ďalej možno spomenúť konferenciu Slovensko-hispánskej obchodnej komory a veľvyslanectva Kolumbie pre podnikateľov so záujmom o obchodné a investičné aktivity v tomto teritórii. S Afganistanom a Egyptom rokovalo MZVaEZ SR o posilnení možností slovenského exportu. Podpore malého a stredného podnikania bol venovaný seminár vo formáte V4 + Japonsko v Bratislave.

Ako perspektívny región s vysokým potenciálom ekonomického rastu bola identifikovaná Afrika. V rámci tohto regiónu bola zorganizovaná obchodná misia slovenských firiem do Kene a misia podnikateľov z Juhoafrickej republiky do SR a do ďalších krajín strednej a východnej Európy.

Osobitné príležitosti pre slovenské firmy ponúka Čína. SR sa zúčastňovala na aktivitách v rámci formátu spolupráce Číny a 16 krajín strednej a východnej Európy (SVE16), ponúkajúceho rozmanité možnosti rozširovania ekonomickej spolupráce. V decembri 2014 sa v Belehrade uskutočnilo stretnutie predsedov vlád tohto formátu, ktoré ponúklo priestor pre rozvoj vzájomného obchodu a investícií v rámci súbežne organizovaného podnikateľského fóra.

V spolupráci so SARIO, SOPK a ďalšími spolupracujúcimi mimovládnyimi záujmovými združeniami MZVaEZ SR v roku 2014 spoluorganizovalo rad podnikateľsko-prezentačných podujatí so zameraním na juhovýchodnú Áziu. Išlo o misie slovenských firiem v zahraničí - veľtrh spotrebného tovaru v čínskom Ningbo (8.-11.6.); veľtrh EU-CHINA Business&Technologies Cooperation Fair IX v Chengdu (20.-26.10.). Predstavitelia MZVaEZ SR prijali účastníkov viacerých čínskych misií na Slovensku.

Krajiny Arabského polostrova ponúkajú pre slovenské firmy zaujímavé financovanie projektov v iných teritóriách, ktoré sú predmetom ich záujmu. Pre slovenské firmy zorganizovalo MZVaEZ SR v tejto súvislosti workshop s účasťou zástupcov Kuvajtského fondu pre arabský hospodársky rozvoj, Rozvojového fondu Spojených arabských emirátov a Saudsko-arabského fondu pre rozvoj.

Slovenská diplomacia spolupracovala s MH SR pri realizácii dvoch oficiálnych účasti SR na Arabskom poloostrove (Jordánsko, Spojené arabské emiráty), jednej oficiálnej účasti Malajzii a podporila účasť slovenských firiem na významnom medzinárodnom veľtrhu FIHAV na Kube.

2. Aktivity so zameraním na proinvestičné ciele

Proinvestičné aktivity v roku 2014 boli realizované formou prezentácie SR ako atraktívnej krajiny pre podnikanie, predstavením konkrétnych investičných príležitostí s cieľom pritiahnúť nové investície do SR a formou postinvestorskej starostlivosti o etablovaných investorov v SR so zámerom rozšírenia ich investičných aktivít. ZÚ SR spolupracovali v tejto oblasti predovšetkým s Ministerstvom hospodárstva SR a Slovenskou agentúrou pre rozvoj investícií a obchodu SARIO.

V roku 2014 uskutočnila organizácia SARIO celkom 17 investične zameraných zahraničných podujatí. Teritoriálne boli podujatia zamerané na krajiny ponuky priamych zahraničných investícií – NSR, Veľkú Britániu, Francúzsko, Rakúsko a ďalšie vybrané členské krajiny EÚ, na Južnú Kóreu a perspektívne na Čínu. Vývoz slovenského kapitálu bol teritoriálne zameraný na krajiny SNŠ a na Bielorusko. Slovenská diplomacia osobitne podporila investičné semináre v Írsku, USA, Kodani, Švédsku, Fínsku a Chorvátsku. Boli organizované viaceré investičné dialógy medzi predstaviteľmi štátnej správy a zahraničnými investormi pôsobiacimi na Slovensku (Taiwan, Čína, Francúzsko, Nemecko a Chorvátsko).

3. Aktivity zamerané na oblasť výskumnej a inovačnej spolupráce so zahraničím, podporu medzinárodného transferu technológií

V zmysle záverov Rady vlády SR na podporu exportu a investícií zo dňa 18.2.2015 a opatrení, prijatých k informácii o konferencii „Budúcnosť exportu SR“, organizovanej v decembri 2014 na MH SR, MZVaEZ SR v rámci hodnotenia ekonomickej diplomacie za rok 2014 v tejto osobitnej časti predkladá stručnú informáciu o plnení úlohy – opatrenia č.6: Cielene využívať ekonomicke diplomacie pri internacionalizácii vedy, výskumu a inovácií a podpore medzinárodného transferu technológií.

Aktivity v oblasti výskumnej a inovačnej spolupráce so zahraničím boli v roku 2014 orientované na podporu medzinárodnej spolupráce v rámci projektov EÚ nového programového obdobia 2014 – 2020, predovšetkým programu HORIZONT 2020 a na implementáciu stratégií inteligentnej špecializácie národných ekonomík členských krajín EÚ.

MZVaEZ SR a jeho sieť zastupiteľských úradov v zahraničí sa v roku 2014 spolu s ďalšími inštitúciami podieľali na internacionalizácii slovenskej vedy, výskumu a inovácií prostredníctvom zorganizovania 22 medzinárodných konferencií, inovačných fór a seminárov, ale aj akademických misií a workshopov, zameraných na prenos najlepších skúseností pri implementácii nástrojov podpory inovácií a internacionalizácie vedy a výskumu. Prehľad hlavných aktivít MZVaEZ SR a relevantných spolupracujúcich inštitúcií v oblasti výskumnej a inovačnej spolupráce v roku 2014 uvádza príloha č.6.

V spolupráci s hlavnými gestormi rozvoja vedy, výskumu a inovácií - s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstvom hospodárstva SR a s ďalšími subjektmi sa tak MZVaEZ SR aktívne podieľalo na realizácii úloh definovaných Stratégiou výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR na roky 2014 - 2020 (tzv.RIS3), „Stratégiou o pripravenosti SAV na plnenie strategických cieľov vedy a výskumu vyplývajúcich zo stratégie 2020“ a „Stratégiou vonkajších ekonomických vzťahov SR na obdobie 2014 - 2020“.

Teritoriálne bola spolupráca orientovaná na krajiny so silným vedecko-výskumným a inovačným potenciálom – USA, Japonsko, Švajčiarsko, škandinávske krajiny, Taiwan, Izrael, Rakúsko a na Čínu, ktorá otvorila spoluprácu v tejto oblasti v rámci kooperačného formátu 16 krajín strednej a východnej Európy a Číny.

MZVaEZ SR spolupracovalo na organizovaní vedeckej a výskumnej spolupráce medzi Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu a Slovenskej akadémie vied s podobnými inštitúciami v zahraničí (napr. v Turecku, v Izraeli a vo Švédsku). V roku 2014 MZVaEZ SR realizovalo vlastný projekt spájajúci významných inovátorov – podnikateľov a slovenské start-upy s využitím moderných komunikačných prostriedkov, projekt Hangout Innovators Connection vo vzťahu s Fínskom, Izraelom a Holandskom.

Medzi úspešné aktivity rezortu patrilo organizovanie medzinárodných konferencií a seminárov v tejto oblasti (napr. s USA, Slovensko-severské inovačné fórum, Slovensko-švajčiarske inovačné fórum SWISSNESS 2014, workshop k spolupráci SR, Holandska a ČR na projektoch Európskej vesmírnej agentúry atď.)

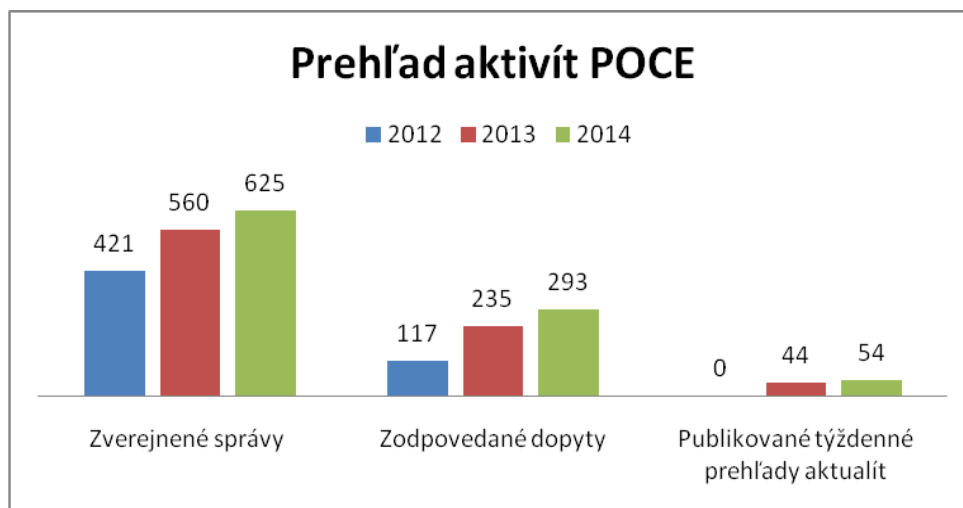
4. Aktivity Podnikateľského centra MZVaEZ SR

Podporu bilaterálnej ekonomickej diplomacie poskytuje aj odbor podnikateľského centra MZVaEZ SR. Spravuje **portál** ekonomickej diplomacie na webovom sídle MZVaEZ SR „**Podnikajme v zahraničí**“, ktorý je denne aktualizovaný. Portál umožňuje verejné zdieľanie ekonomických informácií (ekonomické informácie o jednotlivých teritóriách, aktuálne ekonomické správy, zahraničné tendry a výzvy, informácie o podnikateľských misiách a veľtrhoch, vybrané informácie pre podnikateľov z prostredia EÚ, výzvy v rámci implementácie vonkajších nástrojov EÚ...). Webový portál bol rozšírený o príležitosti pre podnikateľov v rámci medzinárodného verejného obstarávania v medzinárodných organizáciách a finančných inštitúciách a národného verejného obstarávania v jednotlivých zahraničných teritóriách.

Podnikateľské centrum pokračovalo vo vydávaní **elektronického týždenníka** aktuálnych obchodných, ekonomických a finančných informácií zo zahraničia, ktorý distribuuje aktuálne cca 1.950 adresátom – podnikateľom, zväzom, komorám a ďalším záujemcom. V roku 2014 podnikateľské centrum zverejnilo 1,5 krát viac ekonomických správ

než v roku 2012. V rámci prieskumu spokojnosti abonentov aktualít, ktorý bol vykonaný v roku 2014, získala táto publikácia len jeden negatívny ohlas.

Od roku 2013 je zriadená pre exportérov aj **telefonická hotline služba**, ktorá zabezpečuje „prvú pomoc“ pri riešení ich problémov. V roku 2014 podnikateľské centrum tak prostredníctvom tejto linky a mailovej schránky centra riešilo 293 dopytov podnikateľskej verejnosti, čo predstavuje 2,5 násobný počet dopytov podnikateľskej verejnosti oproti roku 2012, kedy podnikateľské centrum vzniklo. Prehľad hlavných aktivít podnikateľského centra a ich vývoj v rokoch 2012 - 2014 charakterizuje nasledovný graf:

Podnikateľské centrum vykonáva tiež funkciu národného kontaktného bodu pre TWINNING (implementačný nástroj EÚ na budovanie inštitúcií štátnej a verejnej správy) a TAIEX (nástroj technickej asistencie a výmeny informácií EÚ tretím krajinám) a zastupuje SR na pôde EÚ v rámci prístupového nástroja IPaII a nástroja susedskej politiky ENI.

Podnikateľské centrum spracovalo v roku 2014 **82 twinningových cirkulácií** a **90 taieixových žiadostí** z Európskej komisie na vyhľadanie vhodného experta. V roku 2014 zorganizovalo štyri semináre s názvom „Posilnenie vedomostnej základne štátnej správy na využívanie EU nástroja – Twinning“. Hlavným cieľom týchto seminárov bolo zvýšenie informovanosti štátnej správy a jej zapojenia do twinningových projektov patriacich k nástrojom vonkajšej finančnej pomoci EÚ. Slovenská republika sa v rámci Twinningu uchádzala o 6 projektov (4x ako hlavný partner, 1x ako junior partner, 1x Twinninglight), úspešná bola v dvoch projektoch (RRA Senec-Pezinok).

TAIEX-ové podujatia riadi priamo EK a národné kontaktné body členských štátov EÚ oslovuje iba v prípade, že nenájde vhodného experta vo svojej databáze. Celkovo bolo v roku 2014 mobilizovaných vyše 1400 expertov z členských krajín EÚ, z toho bolo 20 zo Slovenska. V databáze TAIEX sa k dnešnému dňu nachádza 58 registrovaných expertov zo SR.